

(א) חלי נוק קאמר. דמחייב כי קרן דהא מקרן מיייתי לה וקרא דבשדה אחר [שמות כג] לחיובי ביה ברשות הניזק נוק שלם אהא דהכי משמע בשדה אחר נוק שלם: **כספו של זה.** קרן: ישלם. מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם [שם] לגמרי משמע: **אמר קרא יחזון.** דקרא ימירא הוא דכמוז וזלזל אהא כספו וגם אהא המא אלא לדראא אהא דלף ברשות הרבים נמי חייב: **ויהא אדם חייב בכופר.** כנון צמוד ולא אחרו ביה דלימיה צר קטלא ולא צר גלות: **ומה שור שאינו חייב.** צבצלה: **ארבעה דברים.** לער ריפוי שבת וזנות אלא נוק לחומיה: **חייב כופר.** היכא דקטליה: **אדם שחייב כו'.** עליו ולא על האדם.

על נוקי שור משלמין כופר אצל על נוקי אדם אין משלמין כופר אלא או מיתה או גלות: **איש כי יטן מוס בעמיתו איש בעמיתו.** היו נדון נתינת מומין ולא שור בעמיתו של עגליו: **בחצר הניזק.** דמיוצא דרגל בחצר הניזק הוא: **הא נמי לא להלך ולדרוס:** לאו משום דסבר **כרבי יוסי הגלילי.** דלמר בפירקין^(א) דלקמן (דף מב.) תם משלם חלי כופר צרה"ר: **ומיייתי לה.** רבי טרפון לרשות הניזק כופר שלם: **מק"ו מרגל כי היכי דגמר לקרן תם לענין נוקין צמתימין והכי גמר לה מה שן ורגל שפטורין ברשות הרבים לגמרי ברשות הניזק כופר שלם קרן שצרה"ר חלי כופר כו' ויסי הגלילי אינו דין שצרכות הניזק כופר שלם. מדגמר ר' טרפון הכי אלמא איכא כופר צרגל דלי לאו הכי צמאי מיייתי לה: מנוקין דרגל מיייתי לה. ולעולם ליכא כופר צרגל והכי גמר ר' טרפון מה רגל שצרכות הרבים פטור מנוקין ברשות הניזק נוק שלם קרן שצרכות הרבים חלי כופר כו' יוסי הגלילי אינו דין שצרכות הניזק כופר שלם: **שכן ישנו צאש.** תאמר צכופר שאינו צאש כדאמרין בפ"ק (דף ז.) **טעמון.** שפטור צאש וחייב צרגל ומיייתי לה הכי מה רגל שצרכות הרבים שטורה מכלום חייבת ברשות הניזק אפילו על הטעון נוק שלם קרן שצרה"ר חלי כופר כו': **שכן ישנו צבור.** שאם היה גדי טעון צשק או צמרלוף ונתגלגל ונפל לצור חייב: **מכלים.** פטר צבו אה הצור ומכלים דרגל מיייתי לה וכדפרישית: **מכלים טעונים.** דרגל מיייתי לה: **א"ל רב אחא מדפסי כו' מה לניזקין דרגל שכן ישנו צרגל.** תאמר צכופר שאינו צרגל: **בתנאי' סימא אה נלים ארבעה דברים לא.** דלא שייכי צבו: **אף סימא אה עין חצירו.** צשוגג: **גב' מה נלים ארבעה דברים לא.** דלא שייכי**

עין חצירו. אפי' צשוגג: **גב' מה נלים ארבעה דברים לא.** דלא שייכי צבו: **אף סימא אה עין חצירו.** צשוגג: **נוק אין ארבעה דברים לא.** דלא מחייבי ארבעה דברים אלא או מויד או קרוב למויד דומיא דכי יריבון אנשים (שמות כא) דהתם כתיב ריפוי ושבת: מנהגי

ארבעה דברים לא יאף סימא את עין חצירו נוק אין ארבעה דברים לא

הכי צעי למילף מקרן שכן חייבת ברשות הרבים: **לאן משום דסבר לה ברבי יוסי הגלילי.** וא"ת אהא דהכי משמע בשדה אחר נוק שלם: **כספו של זה.** קרן: ישלם. מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם [שם] לגמרי משמע: **אמר קרא יחזון.** דקרא ימירא הוא דכמוז וזלזל אהא כספו וגם אהא המא אלא לדראא אהא דלף ברשות הרבים נמי חייב: **ויהא אדם חייב בכופר.** כנון צמוד ולא אחרו ביה דלימיה צר קטלא ולא צר גלות: **ומה שור שאינו חייב.** צבצלה: **ארבעה דברים.** לער ריפוי שבת וזנות אלא נוק לחומיה: **חייב כופר.** היכא דקטליה: **אדם שחייב כו'.** עליו ולא על האדם.

ביצד הרגל פרק שני בבא קמא

מיד' בוליה ניזקא קאמרינן. וא"ת וציער ע"כ לגמרי אהא לפטור דנוק שלם מהי ימתי לאו פירכא היא דלי לאו בשדה אחר ממילא חייבת נוק שלם ברשות הרבים צלא קל וחומר: **לא תהא שן ורגל בו'.** וא"ת הא אהא כספו של זה ולא כספו

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

של אחר וי"ל דאין למעט מכספו אלא חלי נוק שמשתלם מגופו דכספו של זה חלי נוק מגופו ולא של אחר וכלן אס היה צחצר הניזק חלי נוק הוה משתלם מן העלייה אצל לעיל אי היו מחייב שן ורגל צרה"ר הוה משתלם מגופו כמו קרן וא"ת היכי גמר הכא מקרן מה לקרן דין הוא שאפילו צחצר הניזק לא משלם אלא חלי נוק שכן אין משתלם מן העלייה יש ולמר צרכות יוסימו שמשתלם מן העלייה לרז פפא (לעיל ז.) ואין משלם אלא חלי נוק וא"ת אי שן ורגל צחצר הניזק חלי נוק אמאי אליטריך כספו של זה ולא כספו של אחר דהשתא ק"ו דלעיל ליכא * וי"ל דלי לאו כספו הוה שצקינן ק"ו דהכא דמיכל צמלומין והוה עבדינן קל וחומר דלעיל דמחמיר צמלומין:

ויהא אדם חייב בכופר. מלא תקחו כופר לנפש רואה לא נפקא דההיא (אמר) דליטריך דלא תשקול מנייה ממונא למפטריה כדאמרין צפרק אלו נערות (כמוזות דף לז.) והכא איירי ציהרג וישלם כופר כמו שטור ומדמנא דצי מוקיע (שם דף לה.) לא נפקא אלא לפטור צשוגג צלא מתכוין * כמו צמוד צמתכוין שזה כזה אצל כופר צאש כל זמן דלא אשכחן דפטור צשום מקום * לא מצינן למילף מנייה כלל: **עליון וא עץ האדם.** צפרק החצול (לקמן דף פג.) דרש לנפש רואה אי אהא לוקח אצל אהא לוקח כופר לראשי אצרים ופריך והאי מצעי ליה דלמר רחמנא לא תעציד ביה תרמי דלא תשקול מנייה ממונא ונקטליה לאו ככופר דהכא איירי דא"כ הוה ליה לשנויי ההוא מעליו ולא על האדם נפקא אלא איירי צממון אחר צבדי מנייה וטעי גמרא כדטעי צאלו נערות (כמוזות דף לז.) דקצעי גבי דרשא דלא יהיה אסון לא תקחו כופר לנפש רואה למה לי כלומר דמלא יהיה אסון נפקא אלמא ס"ד דמייירי צממון אחר צבדי מיתה:

אינו דין שחייב בד' דברים. וא"ת מה לאדם שכן מועד מתחילתו וי"ל דנוקי אדם מנוקי אדם יליף: **רגל שדרסה בו'.** הוא הדין צשן דמיה דלורחא הוה מלי למצעי אצל צור ואש ממעטה מעליו כמו אדם:

אד דמא קרן בוונתא דהויק. מנייה מלא מספקא ליה פשיטא דקרן חמירא מהאי טעמא דליכא למימר דמקרן צק"ו יליף שאין מועד מתחילתו דהשתא לא שייך למפוך * וכדפרישית צמתימין דלדס יוכיט שמועד מתחילתו ופטור מכופר ועוד וא"ת אפי' צלא רבי יוסי הגלילי מק"ו מה לאדם שכן מועד מתחילתו וי"ל דאם היה כופר חלוק מדין נוק מדפטור צרה"ר לא היה צשן דמיה דלורחא הוה מלי למצעי אצל צור ואש ממעטה מעליו כמו אדם:

פטור, דמייית להו מקמה מה קמה בגלוי אף כל בגלוי. והכי קאמי' ומה רגל שפטורה ברשות הרבים, בכלין טמונין ברשו' הניזק נוק שלם, קרן שברשו' הרבי' חצי כופר ברשות הניזק אינו דין שישלם כופר שלם, איכא למפוך מה לנוקי כלים טמונים שכן ישנן באדם כדתנן אדם מועד לעולם בין שוגג בין מויד בין שר' בין שר' כופר באדם כדאמר' לעילא. ונתחת כופר דרב שמי, ואסקי' דר' טרפון מכופר (ורגל) דרגל' גמר והכי קאמי' ומה רגל שברשו' הרבי' פטורה ברשו' הניזק כופר שלם לדברי הכל, קרן שברשו' הרבי' חצי כופר אינו דין שברשות הניזק כופר שלם. ואפשיטת בעיין דר' טרפון שדרסה על תינוק בחצר הניזק חורבנו כופר שלם. **מחני'. אדם מועד לעולם לא שוגג בין מויד כו'.** שמעינן מפתני' דקתי' מי שסימא עין חצירו אינו חייב אלא נוק בלבד ולא ד' דברים, דבשוגג הוא.

עין משפט
גב מצוה

פד א מיי' פ"י מהלכות
נוקי ממון הלכה יג
סמך עין סו:
פה ב מיי' פ"א מהלכות
חובל ומוקי הלכה יא
ופ"י הלכה א סמך עין ע
טו"ע ח"מ סימן תכא
סעיף ג וסימן שעה סעיף א:

פג ב מיי' פ"ו הלכה
א סמך עין שס
טו"ע ח"מ סימן שעה
סעיף א:
פד ב מיי' שס פ"א הל'
א סמך עין טו"ע
ח"מ סימן תכא סעיף ג
וסעיף י:

תורה אור השלם

1. וְכִי יִהְיֶה שׂוֹר אִישׁ אֶת שׂוֹר רֵעֵהוּ וָמוֹת וּמִקְרָב אֶת הַשׂוֹר הַזֶּה יִרְצֶה אֶת כִּסְפוֹ וְגַם אֶת הַתֶּבֶט יִרְצֶה: שְׂמוֹת כֹּא הֵל
2. כִּי יִבְעֹר אִישׁ שְׂדֵה או כְּרִם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ וְגַבַּר בְּשָׂדֵהוּ אַחֵר מֵיֵטֵב שְׂדֵהוּ וּמֵיֵטֵב כְּרִמוֹ שְׂמוֹת כֹּב ד
3. אִם בָּפַר יוֹשֶׁת עֲלָיו וְהָיָה פָּרִיץ וְנִפְשׁוּ כִּבְלֵי אֲשֶׁר יוֹשֶׁת עָלָיו: שְׂמוֹת כֹּא ל
4. וְאִשׁ כִּי יִטֵּן מוֹם בְּעֵמִיתוֹ כֹּאֲשֶׁר עֲשָׂה כֵן יַעֲשֶׂה לוֹ: וְיִקְרָא כִּד יִט

רבינו חננאל (תוסף)
כלים ברשות הניזק חייבת
בנוק כלים נוק שלם, קרן
שברשו' הרבי' חצי כופר
ברשו' (הרבי') [הניזק]
כופר שלם. ומקשי' חוב,
איכא למפוך מה לנוקי
כלים שכן ישנן באש ואין
כופר באש, וכשם שאין
כופר באש בחצר הניזק
כך אין כופר שלם בחצר
הניזק. והיכי בתם אבל
כופר רגל גרע חצר הניזק
מירשות הרבי' שחייב כופר
שלם. ופריך' טמון מיייתי
הוא רגל שפטורה בטמון
ברשו' הרבי' חצי כופר
אין לו פירות טמונין
בביתו ודרסה אותן והויקם
נוק שלם. קרן שברשו'
הרבי' חצי כופר אינו
דין לשלם ברשו' הניזק
כופר שלם. ומקשי' חוב,
מה לטמון שכן ישנו
בבור, ואצ"פ שאין חייב
לטמון באש חייב בטמון
בבור ואין בבור כופר.
אין טמון חייב בבור,
יש מי שאומר עובר
במצי פרה שאם נפלה
פרה מצוברת בבור משלם
הפרה ועוברת. וקשיא והא
קיימא לן דעובר ירך אמו
הוא, ולדברי הכל פחות
מבן ט' מתכשר בשחיטת
אמו, וכמה דאיתא וזלתי זו
מוכריתו לדחות זה הפי'.
ויש מי שאומר הבור עצמו
איז הוא טמון כדתנן לא
כסחו כדאוי ונפל לתוכו
שור או חמור ומתחייב,
הנה אצ"פ שהבור אם
הזיק בו שור חייב נוק
שלם ואין בו כופר. ופריך'
מנוקי כלים טמונים (א)
מה לא שכן בבור הכלים
גלויים פטור דקיימי' לן
שור ולא אדם חמור ולא
כלים, טמונים מיבעיא.
ובאש נמי כלים טמונים

^[א] חלי נוק קאמר. דמחייב כי קרן דהא מקרן מיייתי לה וקרא דבשדה אחר [שמות כג] לחיובי ביה ברשות הניזק נוק שלם אהא דהכי משמע בשדה אחר נוק שלם:
כספו של זה. קרן: ישלם. מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם [שם] לגמרי משמע:
אמר קרא יחזון. דקרא ימירא הוא דכמוז וזלזל אהא כספו וגם אהא המא אלא לדראא אהא דלף ברשות הרבים נמי חייב:
ויהא אדם חייב בכופר. כנון צמוד ולא אחרו ביה דלימיה צר קטלא ולא צר גלות:
ומה שור שאינו חייב. צבצלה:
ארבעה דברים. לער ריפוי שבת וזנות אלא נוק לחומיה:
חייב כופר. היכא דקטליה:
אדם שחייב כו'. עליו ולא על האדם.

^[א] [לעיל יט: א] א [ע"י היטב תוס' לג.] א [ע"י היטב תוס' לקמן מב. ד"ה גבי.] ד [לקמן מהל' א] א [לעיל טו. לקמן מהל' א] א [ע"י תוס' לעיל טו. ד"ה אהא.] ו [סנהדרין עב. לעיל ג.] ח [בסנהדרין אהא בין צאנאס בין צלזון ועיין מוספות יבמות נג: ד"ה אהא.] ט [וכוונתו מדרש התם נקי ממני ולדות.] י ע"י לעיל י. פירש פירוש אחר והתוס' הקשו עליו, ט ע"י רש"י, ט רש"י.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חצי מל' צ"ל פלגא קאמרינן מלי מוס קאמר:

גליון הש"ס

גב' ולא תהא שן ורגל. ע"י לקמן דף נה ע"כ תוס' ד"ה המורה: **שם איבעיא להו רגל.** ע"י לקמן דף מד ע"כ תוס' ד"ה ה"י צמתימין: **שם משום דסבר ליה בריה"ר.** ע"י לעיל טו. מדיה הא מני: **תוס' ד"ה ולא וכו' וי"ל דאי לאו כספו.** עיין מנוקין דף נג ע"כ מדיה: **ותמה פרה:** שם ד"ה ויהא ב' מצינן דמילף מינה כלא. עיין לעיל דף ד ע"כ מוספות ד"ה כדאי חלם:

רבינו חננאל

ופריך', כספר שלקין רגל וזולתי. ולא תהא שן ורגל חייבות ברשו' (הרבי') [הניזק]. ופריך' ישלם תשלומן משפט. ולא תהא קרן חייבת ברשו' הרבי' כלל. ופריך ר' יוחנן אין חצי נוק חלוק. ויהא אדם חייב בכופר. ופריך' עליו ולא על אדם. ויהא שור חייב בד' דברים. ופריך' אמ' קרא איש בעמיתו ולא השור אינו חייב אלא נוק בלבד. איבעיא להו רגל שדרסה על גבי תינוק בחצר הניזק והרגו מהו שתשלם כופר. ת"ש הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות ונתנו לבעל הבית ומת. השור בסקילה ובעליו בין תם ובין מועד משלם כופר שלם. דברי ר' טרפון. ואמר' כופר שלם תם ואמר' טרפון מנא ליה, לא דסבר לה ר' טרפון כו' יוסי הגלילי. דסבר תם משלם חצי כופר. (וריי) [ורין] ק"ו מרגל, ומה רגל שברשו' הרבי' פטורה מן הכופר ברשו' הניזק משלם נוק שלם, קרן שברשו' הרבי' חצי כופר אינו דין לשלם בחצר הניזק כופר שלם. ודברי ר' יוסי הגלילי דהם משלם חצי כופר לא אשכחנן בדריא דרייקי מדבריו בפ' שור שנגח דה' שוורים בעל השור נקי, ר' יוסי הגלילי אמר' נקי מרמי ולדות, מכלל שאם נגח והמת וזולתי וזולדת חייב, ואי איפשר לחייבו כופר שלם דאם כן היינו מועד והאי בעל השור נקי בתם הוא דכתי'. וכו' רב שימי ודחא האי סברא ולדברי הכל איכא כופר ברגל, ואמר ר' טרפון מיייתי לה כצ"ו והכי קאמי', ומה רגל שברשות הרבי' פטורה בנוקין, ברשות הניזק נוק שלם. קרן שברשו' הרבי' חצי נוק, אינו דין שברשו' הניזק כופר שלם. ולא תיפשוט דאיכא כופר ברגל. יש ספרי' כתי' בהן ולפרוך מה לנוקין שכן ישנו באש. ויש שכתו' בהן מה לנוקין דרגל שכן ישנו בבור, וטעמא חזא בתרויהו, ואנו מפרשין האחת והוא הדין ללשון אחרת. פיר', אם מנוקין דרגל גמר ר' טרפון הכופר יש לדבריו פירכא, מה לנוקין דרגל שהם חייבין ברשו' הניזק נוק שלם שכן אותם הנוקין ישנן בנוק שלם בבור, ואין בבור דין כופר דכתי' ונפל שמה שור, ודרשי' שור ולא חמור, שמה שאם יפול אדם בבור וימות אין על בעל הבור דרחמנא פטריה, וכשם שאין כופר בבור כך אין כופר שלם בקרן ברשו' הניזק. ואמר' מנוקי כלים מיייתי לה ר' טרפון והכי קאמי', ומה רגל שברשות הרבי' פטורה בנוקי